

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МУЗИЧНОГО ТА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ХОРОВИЙ СПІВ
(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01Освіта/Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 014 Середня освіта (014.13 Музичне мистецтво)
(код і назва спеціальності)

освітня програма Середня освіта: музичне мистецтво

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою МУЗИЧНОГО ТА
ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВ

протокол № 5 від 16.12.2019р

Завідувач кафедри *Ж.Є.* Ж.Є. Сироткіна
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова Ради з якості вищої освіти педагогічного факультету

(підпис, ініціали, прізвище)

Ю.І. Сич

Розробники програми:

Чеботар Людмила Іванівна – викладач кафедри
музичного та образотворчого мистецтв ІДГУ

Рецензенти програми:

Сироткіна Жанна Єрофіївна – кандидат
педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри
музичного та образотворчого мистецтв ІДГУ

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	-	-
Загальна кількість годин: 120	Практичні заняття:	
	48	12
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2-4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 3-8	Семінарські заняття:	
	-	-
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 3	-	-
- самостійна робота: 5	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни «Хоровий спів» – є процес формування вокально-хорових навичок, вокально та гармонічного слуху формування естетичного смаку та накопичування вокально хорового досвіду.

Метою вивчення дисципліни є: формування всебічно підготовленого спеціаліста для загальноосвітньої школи, здібного на високому рівні організувати та провести урочну, позакласну та позашкільну музично-естетичну та вокально – хорову роботу, який має володіти власним голосом, мати сформовані вокальні навички.

Передумови для вивчення дисципліни є: наявність компетентності з наступних дисциплін «Теорія музики і сольфеджіо», «Вокал»

Міждисциплінарні зв'язки: «Хорознавство», «Хорове диригування»

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знати:

- музичну термінологію, розуміє основні концепції, теорії та загальну структуру музикознавчих наук;
- розуміти специфіку використання методів, способів, форм музично-педагогічної та музично-інформаційної діяльності вчителя;
- дотримуватися системи духовних, професійно-педагогічних, етико-естетичних, мистецьких цінностей у навчально-виховній та організаційній діяльності вчителя мистецтва, музичного мистецтва;
- психолого-педагогічні аспекти навчання, виховання, розвитку учнів середньої школи.

2. Вміти:

- демонструвати уміння вирішувати музично-педагогічні проблеми, оригінальність і гнучкість творчого мислення у процесі конструювання, інтерпретації та реалізації музично-педагогічних ситуацій;
- застосовувати сучасні педагогічні технології, в тому числі і інформаційні, для забезпечення якості навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх закладах, закладах мистецької позашкільної освіти;
- застосовувати методи діагностування досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації, професійного самовизначення учнів.

3. *Комунікація*

- демонструє толерантне ставлення до загальнолюдських, національних, особистісних, мистецьких цінностей;
- налагоджує духовну спільність, співпереживання і співпрацю учнів і вихованців, ефективно працює в мистецько-творчому учнівському і педагогічному колективах освітнього закладу, інших мистецьких об'єднаннях.

4. *Автономність та відповідальність*

- здатний вчитися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію;
- здатний створювати рівноправне і справедливе освітнє середовище.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)							
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1	Тема 1. Правила постави хориста	8	-	8	-	-	-	11	2	-	2	-	-	-	17
2	Тема 2. Робота над диханням в хорі	8	-	8	-	-	-	11	2	-	2	-	-	-	17
3	Тема 3. Елементарні навички звукоутворення	8	-	8	-	-	-	11	2	-	2	-	-	-	17
4	Тема 4. Атака звуку	8	-	8	-	-	-	11	2	-	2	-	-	-	17
5	Тема 5. Поняття – хоровий стрій.	8	-	8	-	-	-	12	2	-	2	-	-	-	18
6	Тема 6. Звуковедення legato, nonlegato, staccato	8	-	8	-	-	-	12	2	-	2	-	-	-	18
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Разом:		48	-	48	-	-	-	72	12	-	12	-	-	-	108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. *Зміст навчальної дисципліни за темами*

Тема 1. Правила постави хориста

Співацька постава. Положення хориста під час співу: невимушене, але підтягнуте положення корпусу з розправленими спиною та плечами положення голови, стійка опора на обидві ноги, вільні руки.

Вільність міміки та жесту. Активізація дихальної мускулатури, зняття напруження, зажатості звуку полегшення співацького процесу.

Тема 2. Робота над диханням в хорі

Вокально-хорові навички. Співацьку постава. Дихання, дикція та звукоутворення Стрій та ансамбль.

Дихання – факторів голосоутворення. Співацьке дихання відрізняється від звичайного вольовим управлінням, особливо. Структура співацького дихання:

1. Вдих – береться через ніс, або через ніс та рот одночасно, спокійно та безшумно;
2. Затримка дихання – це миттєвість, коли мобілізуються голосові зв'язки, відчуття щільності взятого дихання.
3. Видихання – повинно бути спокійним, рівномірним, економним, з відчуттям стану видихання, на опорі звуку.

Типи дихання: ключичне, грудне та нижньореберне (діафрагмальне). Правильне дихання змішане – грудно-діафрагмальне.

Тема 3. Елементарні навички звукоутворення

Звукоутворення: висота, сила, тривалість та тембр. Види резонаторів: верхній (головний): порожнини носа, рота, глотка та лобні доли; нижній (грудний): трахея, бронхи. Прийоми звуковедення легато, нон легато, стаккато. Методи оформлення правильного звуковедення.

Тема 4. Атака звуку

Типи атаки звуку: тверда атака; м'яка атака; придихова атака.

Тема 5. Поняття – хоровий стрій

Хоровий стрій. Інтонування інтервалів та аркордів. Ансамбль в партіях та між партіями. — один з найважливіших елементів вокально-хорової техніки. Інтонування зменшення та збільшення інтервалів.

Тема 6. Звуковедення legato, nonlegato, staccato

Артикуляція. Шкала щаблів злитності або розчленованості простягається від *legatissimo* (максимальна злитність звуків) до *staccatissimo* (максимальна кратність звуків), умовно розподіляючись на три зони — *legato*, *non legato* та *staccato*.

5.2. Тематика практичних занять

Тема 1. Правила постави хориста

Тема 2. Робота над диханням в хорі

Тема 3. Елементарні навички звукоутворення

Тема 4. Атака звуку

Тема 5. Поняття – хоровий стрій.

Тема 6. Звуковедення *legato*, *nonlegato*, *staccato*

5.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Виконання індивідуальних завдань		
а)	Робота над ланцюговим диханням у хоровому творі	17(26)	виконання твору
б)	Робота над вокальною дикцією у хоровому творі	17(26)	виконання твору
в)	Напрацювання якості звукоутворення та вокально-хорової звучності у хоровій партитурі	17(26)	виконання твору
г)	Розвиток співу а <i>carrella</i> у хоровому творі	17(26)	виконання твору
2.	Підготовка до проміжного контролю	4 (4)	Модульна контрольна робота
Разом		72 (108)	

Тематика індивідуальних завдань

Орієнтовний репертуар творів:

Перелік 1

1. Аляб'єв А. «Зимова дорога»
2. Бойко Р. «Аист вернувся»
3. Вебер К. «Вечірня пісня»
4. Вериківський М. «Котику сіренький»
5. Гретрі А. «Суперечка»
6. Дремлюга М. «Вербова дощечка»
7. Завалішина М. «Ми любимо весну»

8. Колодуб Ж. «Осінь»
9. Кос-Анатольський А. «Осінь»
10. Кюї Ц. «Осінь»
11. Мясков К. «Снігурі», «Зимонька»
12. Степовий Я. «Проліски», «Щебетала пташечка», «Гагілочка»
13. Стеценко К. «Ой, на горі жито»
14. Тилик В. «Весняні дарунки»
15. Філіпенко А. «Зацвіла в долині»
16. Фільц Б. «Дощик», «Жук-жученко», «Заєць»
17. Шуман Р. «Тихий вечір»

Перелік 2

1. Аляб'єв А. «Зимова дорога»
2. Гайдн Й., сл. Синявського П., переклад для дитячого хору Попова В. «Вот опять уходит лето»
3. Колесса Ф. «Шкільні співанки»
4. Кормінський М. «Моя лошадка пони»
5. Майборода Г., сл. Тичини П. «Гаї шумлять»
6. Мясков К., сл. Кротова І. «Комар — пастух», сл. Скомаровського В. «Сплять над озером ялинки»
7. Рожавська Ю. «Котик і миші»
8. Танєєв С. «Горные вершины»
9. Тимко І., сл. Воронька П. «Облітав журавель»
10. Українська народна пісня «Йди, йди дощику», «Гагілка»
11. Філіпенко А., сл. Вігдорова С. «Весняний дощ»
12. Фільц Б., сл. Костенко Л. «Весняні сценки», «Польові дзвіночки», «Берізки по коліна у воді»
13. Фільц Б., сл. Лодижця В. «На високій полонині»
14. Фільц Б., сл. Лучука В. «Жук-жученко»
15. Фільц Б., сл. Сингаївського М. «Любимо землю свою»
16. Фільц Б., сл. Шевченка Т. «Зацвіла у долині»
17. Шуберт Ф. «Прекрасний травень»

Перелік 3

1. Бортнянський Д. «Слава, Єдинородний», «Трію», «Херувімська», «Многоліття», «Да исправится молитва моя»
2. Бріттен Б. «Різдвяні гімни»
3. Гендель Г. «Dignare»
4. Глінка М. «Попутная песня»
5. Дворжак О. «Мелодія»
6. Дебюсі К. «Місячне сяйво»
7. Дичко Л. «Сонячне коло»
8. Калінніков В. «Святий Боже»
9. Кириліна І. «Три українські пісні»
10. Кошиць О. «Ой, посеред двору береза стояла», «Колискова»
11. Леонтович М. «Щедрик», «Дударик», «Їхав козак на війноньку», «Ой, сивая та зозуленька», «Женчикок-брєнчикок», «Ой, ходить Семенко»
12. Лисенко М. «А вже весна»
13. Людкевич С. «Гагілка»
14. Лятошинський Б. «Туча»
15. Мясков К. «Школа відчиняє двері нам свої»
16. Перголезі Д. «Stabat mater»
17. Ревуцький Л. «Подоляночка», «Веснянка»
18. Рожавська Ю. «Зима»
19. Скарлатті А. «Прелюдія та фуга»
20. Стеценко К. «Вечірня пісня»

21. Фільц Б. «Зимова картинка», «Вишеньки-черешеньки»
22. Чайковський П. «Соловушко»
23. Шостакович Д. «Романс»
24. Шуберт Ф. «Баркарола»

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю: практичні завдання*
- 6.2. *Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота*
- 6.3. *Форми підсумкового контролю: залік*

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- індивідуальна бесіда, опитування,
- практична робота з концертмейстером;
- читання хорових партитур;
- спів хорових творів та пісень шкільного репертуару;
- модульна контрольна робота (контрольне прослуховування) та ін.

Модульна контрольна робота складається з 2-х практичних завдань.

Приклад модульної контрольної роботи:

1. Спів хорової партитури а саррело та з супровідом. Шуман Р. «Тихий вечір»
2. Спів хорової партитури 4-г. голосся. Дебюсі К. «Місячне сяйво»

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому

	обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Робота над ланцюговим диханням у хоровому творі	5
Робота над вокальною дикцією у хоровому творі	5
Напрацювання якості звукоутворення та вокально-хорової звучності у хоровій партитурі	5
Розвиток співу а cappella у хоровому творі	5

Критеріями оцінювання ланцюгового дихання є: виконання без помилкової роботи студентів при вдиху по черзі.

Критеріями оцінювання над вокальною дикцією є: чітке та швидке промовляння приголосних та довге приспівування голосних звуків.

Критеріями оцінювання якості звукоутворення у хоровій партитурі є: комплексна робота яка включає в себе роботу діафрагми, резонатора та звукоутворення при гармонійному співі хорових творів.

Критеріями оцінювання співу а cappella є: безпомилковий спів партій без супроводу інструмента.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Практичне завдання	15
Практичне завдання	15
Усього	30 балів

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Фортепіано, аудіо-записи хорової партитури, колонки, технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор), веб- сервіс Google Classroom

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основна література:

1. Библиотека хормейстера. Сост. И. Корчмерский. – М.: Музыка, 1977, вып.42
2. Библиотека хормейстера. Сост. Р.Моисеев. – М.: Музыка, 1985, вып.50
3. Бортнянский Д. Избранные хоровые произведения. – М.: Музыка, 1976.
4. Бойко Р. Хоры. – М.: Советский композитор, 1972.
5. Виноградов К. Вокально – хоровые распевания для академического хора. _ М.: Музыка, 1969.
6. Гречанинов А. Избранные хоры. – М.: Музыка, 1989.
7. Духовні твори українських композиторів для дитячого хору а'cappella. Упорядник Л. Дичко. – К.: 2000.
8. Егоров А. Теория и практика работы с хором. – Л.: Музгиз, 1951.
9. Живов В. О выразительности дирижерского жеста: методика, опыт. М.: Профиздат, 1977.
10. Кошиць О. Українські народні пісні для мішаного хору. Упор. О.Мінківський. – К.: Мистецтво, 1965.
11. Медынь Я.Г. Методика преподавания дирижерско – хоровых дисциплин. – М.: Музыка, 1978.
12. Пигров К. Руководство хором, - М.: Музыка, 1964.
13. Птица К. О хоровом дирижировании // Работа в хоре. – М.: Музыка, 1964.
14. Соколов В.Г. Работа с хором. – М.: 1983.

10.2. Додаткова література:

1. Білявський Е. Засвоєння сучасної музичної мови в хорі. – К.: Музична Україна, 1984.
2. Виноградов К. Работа над дикцией в хоре. – М.: Музыка, 1967.
3. Гинзбург Л. О работе над музыкальным произведением. – М.: Музыка, 1981. 45
4. Дичко Л. Літургія. Хорові твори. – К., 2004.
5. Духовні твори українських композиторів ./ Упорядник Л. Дичко.- Київ, 2000.
6. Казачков С. Некоторые вопросы репетиционной работы с хором. – Казань, 1955.
7. Краснощеков В. Технические и художественные приемы работы с самодеятельными хорами. Уч. пос. – М.: Музыка, 1980.
8. Леонтович М. „Хорові твори – 1961 року” / Упорядник Вериківський М./ Київ, 1961.
9. Медынь Я. Методика преподавания дирижерских дисциплин. – М.: Музыка, 1979.
10. Мусин И. О воспитании дирижера. – Л.: Музыка, 1986.
11. Птица К. Проблемы стиля и хоровое исполнительство: методика, опит. – М.: Профиздат, 1972.
12. Співає „Думка”. Хорові твори. – К., 2003.
13. Співає Український народний хор ім. Г. Верьовки. / Упорядник Авдієвський А. – К., 2005.
14. Степовий Я. „Проліски”. Збірка пісень для дітей. – К.; Музична Україна, 1983.
15. Степурко В. «Царює Господь». Хорова бібліотека камерного хору Київ”. – К., 2001.
16. Хазанов А. Как разучивать произведения с хором // Работа в хоре. – М.: Музыка, 1964.

17.Хорові твори світової класики для дитячого та жіночого хору./Упорядник Зеленецька І. – Київ, 2006.

18.Хорові твори українських композиторів для дитячого та жіночого хору. /Упорядник Зеленецька І. – Київ, 2004.